

LIITE 18.9.2023

Laskelmia hallituksen esittämien leikkausten yhteisvaikutuksista

Laskelmat on laatinut SOSTELLE valtiotieteiden tohtori Pertti Honkanen.

Simulointiajot

		Vuoden 2023 lainsäädäntö, ml. lapsiperheiden poikkeukset	Pääosa leikkauksista lisätty vuoden 2024 lainsäädäntöön, myös ansiopäivärahan 20 %:n leikkaus arvioitu	Muutos
Gini	kerroin	29,25	29,45	0,2
Pienituloisuusaste	%	14,11	14,83	0,72
Lapsiköyhyys	%	12,79	13,99	1,2
Pienituloisia	henkilöitä	782 661	823 017	40 356
Pienituloisia lapsia	henkilöitä	131 631	144 289	12 658
Toimeentulotuen saajat	henkilöitä	257 319	304 437	47 118
Toimeentulotukimenot	milj. €	1 019	1 191	171
Yleisen asumistuen saajat	henkilöitä	425 424	359 978	-65 445
Yleisen asumistuen menot	milj. €	1 479	1 255	-224
Käytettävissä olevat rahatulot	milj. €	121 756	121 034	-721

Simuloinnit on ajettu vuoden 2021 datalla. Eri vuosien lainsäädäntöä on sovellettu dataan tekemällä lainsäädännön parametreihin inflaatiokorjaus kuluttajahintaindeksillä. Vuosien 2023 ja 2024 kuluttajahintaindeksit SISU-mallissa olevien arvioiden mukaisesti.

Ansiopäivärahan 20 % leikkaus: Ansiopäivärahaa koskevien tilastojen (joulukuu 2021) perusteella on päätelty, että kullakin hetkellä noin 30 % ansiopäivärahan saajista on saanut päivärahaa vähemmän kuin 8 viikkoa. Tämän perusteella on arvottu satunnaisluvuilla 70 prosentille ansiopäivärahan saajista 20 %:n leikkaus täyteen päivärahaan (ilman lapsikorotuksia, jotka poistuvat).

Huomioon otetut leikkaukset

- Työttömyyspäivärahojen lapsikorotusten poistaminen
- Työttömyysturvan suojaosan poistaminen sovitelluissa päivärahoissa
- Ansiosidonnaisen työttömyysturvan 20 %:n alennus 8 viikon työttömyysajan jälkeen
- Yleisen asumistuen omavastuuosuuden korotus
- Yleisen asumistuen korvausprosentin alennus
- Yleisen asumistuen ansiotulovähennyksen poistaminen
- Yleisessä asumistuessa hyväksyttävien asumismenojen alennus Helsingissä (1. kuntaryhmä)
- Jos esimerkeissä on ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha ainoana tulona, 20 %:n alennus on otettu huomioon. Jos esimerkeissä on soviteltu ansiosidonnainen päiväraha, 20 %:n alennusta ei ole otettu huomioon.
- Indeksijäädtykset työttömyysturvaan, asumistukeen, sairausvakuutuksen alimpaan päivärahaan, lasten kotihoidon tukeen, elatustukeen ja opintorahoihin.
- Lapsilisien korotukset: alle 3-vuotiaan lisä ja yksinhuoltajan korotus

Esimerkkitapaukset

Yksin asuva työtön

1) Ansiosidonnainen; päiväraha

Päiväraha perustuu 2500 euron palkkaan. Tilanne sen jälkeen, kun 20 %:n leikkaus päivärahaan on tehty.

A) Helsinki	2023	2024	Muutos	Reaalinen muutos
Päiväraha	1 515,73 €	1 243,57 €	-272,17 €	
Asumistuki	217,72 €	225,20 €	7,48 €	
Verot	312,72 €	236,58 €	-76,14 €	
Toimeentulotuki	0,00 €	50,22 €	50,22 €	
Nettotulo yhteensä	1 420,74 €	1 282,42 €	-138,32 €	-168,38 € -11,9 %
Käytettävissä asumismenojen jälkeen				
	726,74 €	588,42 €	-138,32 €	

B) Jyväskylä	2023	2024	Muutos	Reaalinen muutos
Päiväraha	1 515,73 €	1 243,57 €	-272,17 €	
Asumistuki	109,72 €	144,00 €	34,28 €	
Verot	312,72 €	236,58 €	-76,14 €	
Toimeentulotuki	0,00 €	0,00 €	0,00 €	
Nettotulo yhteensä	1 312,74 €	1 150,99 €	-161,74 €	-188,72 € -14,4 %
Käytettävissä asumismenojen jälkeen				
	784,74 €	622,99 €	-161,74 €	

2) Peruspäiväraha

A) Helsinki	2023	2024	Muutos	Reaalinen muutos
Päiväraha	800,02 €	800,02 €	0,00 €	
Asumistuki	465,60 €	380,44 €	-85,16 €	
Verot	121,65 €	121,65 €	0,00 €	
Toimeentulotuki	105,15 €	190,30 €	85,16 €	
Nettotulo yhteensä	1 249,11 €	1 282,42 €	33,31 €	3,25 € 0,3 %
Käytettävissä asumismenojen jälkeen				
	555,11 €	588,42 €	33,31 €	

B) Jyväskylä	2023	2024	Muutos	Reaalinen muutos
Päiväraha	800,02 €	800,02 €	0,00 €	
Asumistuki	357,60 €	299,24 €	-58,36 €	
Verot	121,65 €	121,65 €	0,00 €	
Toimeentulotuki	47,15 €	138,81 €	91,66 €	
Nettotulo yhteensä	1 083,11 €	1 116,42 €	33,31 €	7,14 € 0,7 %
Käytettävissä asumismenojen jälkeen				
	555,11 €	588,42 €	33,31 €	

Pariskunta, toinen kokonaan työtön, toinen osa-aikatyössä; 2 lasta (alle 10 ja 10 v täyttäneyt)

1) Molemmilla ansiosidonnainen

Kokonaan työttömän päiväraha perustuu 2500 euron palkkaan, osa-aikatyötä tekevän 2000 euron palkkaan; osa-aikatyön palkka 800 euroa/kk. Ansiosidonnaisen 20 %:n tai 25 %:n leikkausta ei oteta huomioon.

A) Helsinki	2023	2024	Muutos	2023	2024	Muutos	Muutos yhteensä	Reaalinen muutos
	Puoliso 1			Puoliso 2				
Palkka	0,00 €	0,00 €	0,00 €	800,00 €	828,80 €	28,80 €	28,80 €	
Päiväraha	1701,02 €	1555,51 €	-145,51 €	1200,00 €	918,01 €	-281,99 €	-427,51 €	
Verot	364,55 €	323,84 €	-40,71 €	318,48 €	242,90 €	-75,58 €	-116,29 €	
Asumistuki	192,47 €	112,94 €					-79,53 €	
Lapsilisät	199,72 €	199,72 €					0,00 €	
Toimeentulotuki	0,00 €	0,00 €					0,00 €	
Puolisoiden nettotulot yhteensä	3410,18 €	3048,23 €					-361,95 €	-433,39 € -12,7 %
Käytettävissä asumismenojen jälkeen	2321,18 €	1959,23 €					-361,95 €	
B) Jyväskylä	2023	2024	Muutos	2023	2024	Muutos	Muutos yhteensä	Reaalinen muutos
	Puoliso 1			Puoliso 2				
	2023	2024	Muutos	2023	2024	Muutos	Muutos	
Palkka	0,00 €	0,00 €	0,00 €	800,00 €	828,80 €	28,80 €	28,80 €	
Päiväraha	1701,02 €	1555,51 €	-145,51 €	1200,00 €	901,40 €	-298,60 €	-444,12 €	
Verot	364,55 €	323,84 €	-40,71 €	318,48 €	235,10 €	-83,39 €	-124,10 €	
Asumistuki	0,00 €	0,00 €					0,00 €	
Lapsilisät	199,72 €	199,72 €					0,00 €	
Toimeentulotuki	0,00 €	0,00 €					0,00 €	
Puolisoiden nettotulot yhteensä	3217,70 €	2926,49 €					-291,22 €	-359,81 € -11,2 %
Käytettävissä asumismenojen jälkeen	2377,70 €	2086,49 €					-291,22 €	

2) Molemmilla perusturva

Osa-aikatyön palkka 800 €/kk

A) Helsinki	2023	2024	Muutos	2023	2024	Muutos	Muutos yhteensä	Reaalinen muutos
	Puoliso 1			Puoliso 2				
Palkka	0,00 €	0,00 €	0,00 €	800,00 €	800,00 €	0,00 €	0,00 €	
Päiväraha	984,29 €	800,02 €	-184,28 €	550,02 €	385,62 €	-164,40 €	-348,68 €	
Verot	168,60 €	121,65 €	-46,95 €	133,14 €	92,27 €	-40,87 €	-87,82 €	
Asumistuki	651,69 €	563,70 €	-87,99 €				-87,99 €	
Lapsilisät	199,72 €	199,72 €					0,00 €	
Toimeentulotuki	3,47 €	430,80 €					427,32 €	
Puolisoiden nettotulot yhteensä	2887,45 €	2965,92 €	78,47 €				78,47 €	8,96 € 0,3 %
Käytettävissä asumismenojen jälkeen								
	1798,45 €	1876,92 €					78,47 €	
B) Jyväskylä	2023	2024	Muutos	2023	2024	Muutos	Muutos yhteensä	Reaalinen muutos
	Puoliso 1			Puoliso 2				
Palkka	0,00 €	0,00 €	0,00 €	800,00 €	800,00 €	0,00 €	0,00 €	
Päiväraha	984,29 €	800,02 €	-184,28 €	550,02 €	385,62 €	-164,40 €	-348,68 €	
Verot	168,60 €	121,65 €	-46,95 €	133,14 €	92,27 €	-40,87 €	-87,82 €	
Asumistuki	452,49 €	389,40 €	-63,09 €				-63,09 €	
Lapsilisät	199,72 €	199,72 €					0,00 €	
Toimeentulotuki	0,00 €	356,10 €					356,10 €	
Puolisoiden nettotulot yhteensä	2684,77 €	2716,92 €	32,15 €				32,15 €	-31,53 € -1,2 %
Käytettävissä asumismenojen jälkeen								
	1844,77 €	1876,92 €					32,15 €	

Pienipalkkainen yksin asuva

Palkka 1500 €/kk

A) Helsinki	2023	2024	Muutos	Reaalinen muutos
Palkka	1500,00 €	1554,00 €	54,00 €	
Verot	156,92 €	172,27 €	15,35 €	
Asumistuki	323,81 €	116,55 €	-207,26 €	
Toimeentulotuki	0,00 €	0,00 €	0,00 €	
Nettotulot yhteensä	1666,89 €	1498,28 €	-168,60 €	-203,72 € -12,2 %
Käytettävissä asumismenojen jälkeen				
	972,89 €	804,28 €	-168,60 €	

B) Jyväskylä	2023	2024	Muutos	Reaalinen muutos
Palkka	1500,00 €	1554,00 €	54,00 €	
Verot	156,92 €	172,27 €	15,35 €	
Asumistuki	215,81 €	35,35 €	-180,46 €	
Toimeentulotuki	0,00 €	0,00 €	0,00 €	
Nettotulot yhteensä	1558,89 €	1417,08 €	-141,80 €	-175,02 € -11,2 %
Käytettävissä asumismenojen jälkeen				
	1 030,89 €	889,08 €	-141,80 €	

Laskelmien oletuksia

Verrataan vuoden 2023 lainsäädäntöä hallituksen esittämään olettamalla, että leikkaukset ovat voimassa koko vuoden 2024. Vertailukohdasta poistetaan kuitenkin vuonna 2023 väliaikaisesti voimassa olleet lapsiin liittyvin tulonsiirtojen korotukset: lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen korotus, työttömyysturvan lapsikorotusten korotus, lapsia koskevat toimeentulotuen perusosan korotukset.

Oletetaan vuoden 2023 verolainsäädäntö. Keskimääräinen kunnallinen veroprosentti. Tuloverot lasketaan olettamalla, että kuukausitulot ovat koko vuoden samanlaiset.

Laskelmassa otetaan inflaatio huomioon seuraavasti: Esimerkkilaskelmissa oletettu ansiosidonnaisen päivärahan perusteena oleva palkka tai osa-aikatyön palkka kohoaa 3,6 % vuonna 2024 vuoteen 2023 verrattuna. Vuodelle 2024 oletetaan kuluttajahintojen nousuksi 2,4 %. Reaalinen muutos esitetään vuoden 2023 rahana. Oletukset palkka- ja hintakehityksestä perustuvat valtiovarainministeriön uusimpiin arvioihin (Taloudellinen katsaus kesäkuu 2023).

Toimeentulotuen perusosaan oletetaan 6 %:n indeksitarkistus vuodelle 2024. Indeksijäädytys koskee työttömyysturvan peruspäivärahan määrää, asumistuen normeja sekä elatustukea vuonna 2024

Tulevia verotuksen muutoksia ei ole voitu huomioida laskelmissa, koska tarkemmat parametrit eivät ole vielä tiedossa.

Asumiskustannusten oletetaan olevan Kelan perustoimeentulossa soveltamien ohjearvojen mukaan (Perustoimeentulotuessa hyväksyttävien asumismenojen kuntakohtaiset rajat 2023). Esimerkkikunnat ovat Helsinki ja Jyväskylä. Yleisessä asumistuessa Helsinki kuuluu 1. kuntaryhmään ja Jyväskylä 3. ryhmään.

Kohtuulliset asumismenot Kelan taulukon mukaan. Samoja arvoja sovelletaan sekä vuodelle 2023 että 2024

Paikkakunta	Kuntaryhmä	1	2	3	4
Helsinki	1	694	869	993	1089
Espoo/Vantaa	2	694	869	993	1089
Jyväskylä	3	528	655	789	840
Tuusniemi	4	425	543	636	698

Toimeentulotuen normit = perusosa + hyväksyttävä asumismeno (€/kk)

	Helsinki		Jyväskylä	
	2023	2024	2023	2024
Yksin asuva	1 249,11 €	1 282,42 €	1 083,11 €	1 116,42 €
Pariskunta, lapset alle 10 ja yli 10 v	2 743,23 €	2 842,48 €	2 494,23 €	2 593,48 €
Yksinhuoltaja, lapset alle 10 ja yli 10 v	2 336,37 €	2 416,97 €	2 494,23 €	2 212,97 €
Yksinhuoltaja, lapsi alle 3 v	1 851,54 €	1 910,50 €	1 637,54 €	1 696,50 €